

بررسی اثرات گردشگری بر توسعه پایدار منطقه کلاردشت

تهمینه دانیالی

عضو هیات علمی پژوهشگاه میراث فرهنگی گردشگری

Email: t.daniali@yahoo.com

چکیده

توسعه گردشگری بویژه در کشورهای کمتر توسعه یافته، عامل موثری در مقابله با فقر است و موجب افزایش درآمد قشرهای مختلف، کاهش بیکاری و رونق اقتصادی و در نتیجه بهبود کیفیت زندگی مردم و افزایش رفاه اجتماعی می‌شود. در این تحقیق سعی شده است با مطالعه همه جانبه در بخش مرکزی کلاردشت، تبیینی از نقش گردشگری در توسعه و تحول به لحاظ اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و محیطی صورت گیرد. به منظور سنجش اثرات گردشگری بر توسعه پایدار از پرسشنامه استفاده شد که بین سه جامعه آماری شامل گردشگران، خانوارهای محلی و مسئولین و افراد صاحب نظر توزیع شدند و پس از تکمیل جمع‌آوری، مورد پردازش قرار گرفتند. یافته‌ها نشان داد که در بعد اقتصادی، اشتغال‌زایی و افزایش درآمد برای خانوارهای محلی بعنوان اولین پیامد مثبت گردشگری مورد تأیید دو جامعه آماری خانوار محلی و مسئولین و افراد صاحب نظر قرار گرفته است. در بعد اجتماعی - فرهنگی، تعاملات مثبت و سازنده اجتماعی بین گردشگران و خانوارهای محلی (جامعه میزبان) چشمگیر بوده است. در بخش زیست محیطی، علیرغم اثرات مثبت، نمی‌توان برخی تجاوزها و دخل و تصرف‌های خودسرانه در محیط و آسیب‌های وارده از سوی تعدادی افراد خاطی و سوداگر اعم از خانوار محلی و یا گردشگران را نیز در این خصوص ندیده گرفت. در نهایت، پیشنهاداتی برای افزایش اثرات گردشگری بر توسعه پایدار در کلاردشت ارائه شده است.

واژه‌های کلیدی: گردشگری، پایداری اقتصادی، اجتماعی - فرهنگی و زیست محیطی، کلاردشت.

۱- مقدمه

توسعه پایدار نوعی از توسعه است که در آن روابط متقابل محیط و جامعه حفظ شده، عوامل اقتصادی، اجتماعی و محیطی همراه با ژرفاندیشی خاص به ایجاد الگوی رفتاری ساماندهی شده منجر شود به گونه‌ای که نیازهای نسل کنونی بدون آسیب رساندن به منابع طبیعی که حیات نسل آینده به آنها وابسته است، را تأمین می‌کند. پایداری نشان دهنده پابرجایی و قابلیت چیزی برای استمرار به مدت طولانی است [۱]. یکی از عواملی که بر توسعه تأثیر می‌گذارد، گردشگری است. گردشگری به عنوان بزرگترین و متنوع‌ترین صنعت دنیا در تجدید حیات شهرها و روستاها و احیای فرهنگی آنها، اشتغال و درآمدزایی، حفاظت از فضاهای طبیعی و محیط زیست و در نتیجه توسعه همه جانبه و جامع شهرها و روستاها نقش بسزایی دارد [۲]. در زمینه تأثیر گردشگری بر توسعه پایدار، تحقیقاتی در کشور انجام شده است که البته تعداد آنها خیلی زیاد نیست. در ادامه به برخی از مهمترین تحقیقات به ترتیب زمانی از قدیم به جدید اشاره می‌شود. میرزایی (۱۳۸۸) در پژوهشی تحت عنوان تأثیر توسعه گردشگری بر اشتغال در منطقه اورامانت کرمانشاه نشان داد که گردشگری روستایی زمینه اشتغال فصلی در منطقه را فراهم ساخته و در فصل بهار شاغلان دیگر بخشهای اقتصادی به ویژه کشاورزی را به خود جلب کرده است [۳].